

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Lvcaë Pinelli Societatis Iesv, Theologi, Exercitia
Spiritvalia Qvdraginta, De Sacrosancto Eucharistiæ
Sacramento**

Pinelli, Luca

Coloniae, 1608

Prima Pars. De Septem Vitiis Capitalibvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59691)

MEDITAT. DE VII.
PRIMA PARS.

DE SEPTEM VITIIS
CAPITALIBVS.

Doctrina de superbia vitiorum ca-
pitalium regina.

Q Vandoquidem Superbia (vti sacrae
Literae Ecclesiast. 10. inquit)
omnis peccati principium & origo
est, rectè S. Gregorius in Moralibus, lib.
31. cap. 31. à numero septem peccatorum
capitalium eam excludens, omnium illo-
rum Reginam constituit. Verba illius sunt
haec. *Ipsa vitiorum regina superbia, cum deuictò
plauè cor ceperit, mox illud septem principalibus
vitijs, quasi quibusdam suis ducibus deuastandum
tradit.* S. Thomas, 2. 2. artic. 2. & 8.
quaest. 162. idem confirmat: & quaest. 132.
art. 4. hanc adfert rationem. Quia *finis om-
nium vitiorum ordinantur in finem superbiae, &
ei quodammodo subseruiunt.* Adiungit et-
iam: Superbiam in omnia alia vitia influe-
re, ideoque non numerari inter septem
specialia peccata mortalia, sed potius esse
Radicem, Matrem & Reginam eorum.
Superbia, inquit August. lib. 14. de Ciuita-
te DEI, cap. 13. est *peruersa celsitudinis ap-
petitus*: id est. Superbia est vitium ad amo-
rem

VITIIS CAPITAL. 90

tem & appetitum inordinatum propriæ excellentiæ inclinans, dum aliquid esse cupit supra id quod est.

Hinc Isidorus lib. 10. Etymolog. cap. 18. rectè ait. Superbum idcirco dici, quia super vult videri quam est.

Cum ergo Superbia omnium peccatorum origo sit, meritò Isidorus 2. lib. de summo bono appellat eam omnium virtutum ruinam, quia omnibus est contraria, omnes oppugnat. Quamvis quoad hoc, quod Superbiæ proprium est, contemnere debitam subiectionem, dici possit, eam propriè contrariam esse humilitati.

Gradus Superbiæ sunt quinque, de quibus S. Gregor. lib. 31. Moral. cap. 31. & S. Thom. 2. 2. articul. 4. & 5. quæst. 162. Vbi notandum est tria esse bonorum genera, eaque omnia à Deo existere: qui ea gratis largitur cui, quomodo, quando & quantum vult. Alia sunt bona Naturæ, vti sunt, ingenium, memoria, pulchritudo. Alia Fortunæ, qualia sunt diuitiæ, honores, potentia. Alia bona spiritualia, cuiusmodi sunt, gratia, prophetia, donum concionandi, & similia.

Primus Superbiæ gradus est, quando quis bona quædam habet, atque illa se non à Deo sed à seipso habere existimat. Secun-
dus

dus est: quando quis agnoscit quidem se à Deo illa habere, verum non gratis, sed suis meritis ea se accepisse censet. Tertius est: quando quis gloriatur se habere, quod non habet. Quartus est: quando quis ceteros despectui habet, eisque anteferri ac superior esse cupit. Quintus est: quando quis Deo & sanctissimis eius legibus subditus esse renuit. Et quanquam superbus in singulis hisce gradibus peccet, quia in vnoquoque illorum interuenit peruersus propriae excellentiae appetitus, in quinto tamen grauissimè peccat, quia Deus, cui omnis honor & reuerentia debetur, quoniam Dominus & Rex noster est, contemptum continet.

Effectus siue signa superbiae sunt duodecim de quibus agit S. Bernard. in tractatu de 12. gradibus humilitatis: & S. Thom. loco citato, art. 4. ad 4.

Primum signum est. Curiositas, per quam quis curiosè vbique & inordinatè circumspicit.

Secundum est. Leuitas mentis, per quam homo superbè se habet in verbis.

Tertium est. Ineptalætiria, per quam quis ineptè sibi complacet.

Quartum est. Iactantia, per quam quis sine causa gloriatur & sese ostentat.

Quin-

VITIIS CAPITAL.

73

Quintum est. Singularitas, per quam quis
sanctior cæteris vult apparere.

Sextum est. Arrogantia, per quam homo
se alijs præfert.

Septimum est. Præsumptio, per quam quis
sufficientem se reputat ad maiora.

Octauum est. Peccatorum defensio, qua
quis vitia sua excusat, ne culpabilis videatur.

Nonum est. Simulata confessio, per quam
quis non vult subire pœnam pro peccatis,
ideoque simulatè confiterur.

Decimum est. Rebellio, qua quis superiori-
bus suis obedire detrectat.

Undecimum est. Libertas, per quam homo
delectatur liberè facere quod vult.

Duodecimum est. Consuetudo peccandi,
quæ implicat DEI & mandatorum ipsius
contemptum.

Hæc duodecim signa seu effectus super-
biæ, non tantum sunt peccata, verùm etiã
nuriunt & notabiliter augent superbiam:
quare qui à tam pernicioso vitio liberari
cupit, has & similes actiones pro virili de-
uitabit.

S. Gregor. in Moral. lib. 24. cap. 22. & 23.
inquit: Quemadmodum humilitas electo-
rum DEI signum est, qui per ipsam æter-
nis in Cælo gaudijs perfrui merebun-
tur:

dd 141:

tur: ita superbiam esse manifestum reproborum signum: qui cum illa, sempiternis gehennæ incendijs tradentur

Cætera vitia omnia (vti rectè notat Boethius,) fugiunt à DEO, superbia sola est, quæ DEO se audet opponere: atque hinc fit, quod, quemadmodum S. Iacobus in Epistola sua Canonica cap. 4. ait: DEVS superbi resistit.

Notandum hic est: non quoslibet actus superbiæ esse peccata mortalia, sed illos duntaxat, in quibus superbus DEVM aut mandata eius, aut superiorum suorum contemnit, vel proximum cum notabili iniuria aut damno illius aspernat. Ceteri Superbiæ actus, vt plurimum, sunt peccata venialia.

*Meditatio ad detestandam
Superbiam.*

1. **C**ONSIDERA superbiam DEO intodiosam esse: vt quanquam ille mitissimus & benignissimus sit, nihilominus superbis resistat, illos deprimat, & dispergat, quemadmodum Angelis elatis fecit. Quomodo ergo in nos vermiculos, qui sumus puluis & cinis, si arrogantes fuerimus, animaduertet?

2. **C**ONSIDERA, Superbiam hominibus

minibus ita inuisam esse, vt nemo libenter cum superbis conuersetur & agat: cum ergo non habeant in hac vita amicos synceros & ex animo, necessarium est vt in negotijs suis, magnas cordis affectiones experiantur, atque amaritudine repleantur.

3. CONSIDERA Superbum, quia magnam de se concipit existimationem, si non honoretur vt vult, intrinsecus cruciari & torqueri: ideoque vitam illius infelicissimam esse: Et quia intus continuisurbationibus vexatur, nihil quod præclarum & cum virtute coniunctum sit, efficere potest.

4. CONSIDERA, Sanctum Iob affirmare, Diabolum esse regem super omnes filios superbiæ. Quid autem boni potest habere in hac valle lachrymarum, qui tam sæui & immanis Tyranni seruus & mancipium est?

DOCUMENTVM.

Fili, Superbia est arbor à damone plantata & exculta, rami eius in sublime feruntur, & videntur esse delectabiles, sed sunt infirmi ac fragiles, atque idcirco quo quis altius per illos scandit, tanto periculosius corruet dd 2 DIS-

DISSVASIO SUPERBIAE.

FRater, quandoquidem superbia tanto-
perè displicet Deo & hominibus, atq[ue]
soli Diabolo amica est, decet vt illam ab-
horreas, detesteris, & plus quam mortem
fugias. Quia si rectè perpendas, nihil habes
de quo superbire possis. Quicquid enim
boni in te reperitur, tuū non est, sed à Deo
(vti S. Paulus testatur) accepisti: ideoque nō
ad te sed ad Deum pertinet. Peccata & vi-
tia tua sunt: de illis autem si gloriari velis,
manifestæ id foret amentia. Sed demus te
aliquid boni habere aut agere, non tamen
conuenit vt propterea extollaris, & in su-
perbiam erigaris. Nam homines extolle-
re, Dei officium est: qui autem Dei
munera sibi vsurpat, meritò ab ipso casti-
gatur: hinc enim ait Scriptura: *Qui se exal-
tat, humiliabitur.*

Itaque char. ssime frater, moneo te, vt in
omnibus huius mundi sublimitatibus, cō-
sideres quid tibi tanquam Christi discipu-
lo conueniat, non quid in ordinatæ appeti-
tiones tuæ tibi suadeant. Lucifer ob consi-
derationis huius defectum similis esse vo-
luit Altissimo, & primi parentes nostri
Deo similes, atque bonum & malum sci-
entes

entes esse cupuerunt, sed vtrique, quia quæ non decebat appetebant, à DEO grauiter puniti, & è locis, in quæ collocati fuerant, exturbati & eliminati fuerunt.

Remedia contra Superbiam.

Primum. Sæpenumero ante oculos sibi ponere, proprios defectus, tam animæ, quam corporis.

2. Alios se meliores & in virtutibus prouectiores intueri.

3. Cum humilibus & modestis conuersari.

4. In vestitu, & omnibus alijs rebus extrinsecis, superfluitatem & vanitatem cauere ac resecare.

DOCTRINA DE VANA gloria.

Secundum doctrinam S. Gregorij lib. 31. Moral. cap. 2. quam S. Thomas sequitur. 2. Secundæ, quæst. 162. art. 2. & 3. Vana gloria, est vnum ex septem vitijs capitalibus, quia ex illo (vtriusque postea declarabitur) alia quamplurima vitia nascuntur. Et quoniam Vana gloria, est primogenita Superbiæ filia, idcirco iidem Doctores aiunt, eam primum locum obtinere inter septem peccata Capitalia.

Adi

Ad intelligendam Vanæ gloriæ naturam, aduertendum est, quinque esse humana bona honorabilia in Laudem, Honorem, Famam, Gloriam, Reuerentiam.

Laus est, benè loqui de virtutibus alicuius. Honor est, venerari aliquem in signum excellentis probitatis, qua decoratus sit. Fama est publica attestatio popularis, de re siue actione aliqua honorata, quam quis fecerit. Gloria est clara notitia dignitatis alicuius cum laude coniuncta. Reuerentia est actus quo honoratur atque æstimatur bonitas alicuius.

Porro Vana gloria est appetitus inordinatus manifestandi propriam excellentiam, aut præclaram aliquam actionem cum virtute coniunctam à se patratam, ut inde gloriam, famam aut aliud quid supradictorū bonorum consequatur. Quamuis, ut resertè S. Thomas art. 1. quæst. 132. loco citato ait, si illud ipsum opus bonum ad DEI honorem, & proximorum salutem & profectum, patefieri cupiat: actus ille potius virtutis quam vitij sit. Hinc enim est quod Christus apud Matt. cap. 5. opera nostra bona manifestari vult, ut DEVS per illa glorificetur.

Vana gloria mortaliter peccat. Qui

Qui pro aliquo horum quinque bonorum adipiscendo laborat cum intentione ac fine peccati mortalis. 2. Qui vltimum finem suum in aliquo eorum constituit. 3. Qui laudem querit ex actione, quæ ex se est peccatum mortale: vt, quod iniuste aliquem percusserit, occiderit, ad duellum prouocauerit. &c. 4. Qui propter sæculares dignitates & exultationem retinendas, facit quidpiam contra legem ac mandata DEI. vt verbi causa; iudex qui ne principis gratiam aut officium amittat, iniuste iudicat: aut mulier, quæ ne infametur, peccato consentit: quod non fecit Susanna. 5. Qui propter humanas laudes & gloriam, notabili cum DEI irreuerentia, & proximorum damno, tale officium, cuius ignarus est, exercere præsumit: vt concionari, medicum vel aduocatum agere, docere, & similia.

Vanæ gloriæ filia sunt septem. 1. est. Insuperbia, quando quis verbis se altius extollit, quam reuera est, vel in nobilitate, vel in scientia, vel in diuitijs. 2. est. Nouitatum præsumptio, quando quis factis alios ad sui admirationem inducit: vt in uentione notuarum epularum, iocorum, vestium &c. 3. est. Hypocrisis, quando quis se iustiolem & sanctiolem simulat, quam reuera est: quod etiam ad aliorum ædificationem

fiat, peccatum est. 4. est. Pertinacia, quando quis opinioni suæ pertinacius inhæret, quam oportet: quæ opinio si circa res fidei, contra communem Ecclesiæ intelligentiam versatur, est peccatum Hæresis. 5. est. Discordia, quando quis eorum, cum quibus concordare atque conuenire obligatus est, voluntati contradicit. 6. est. Contentio, quando clamosa voce quis cum alio verbis contendit. 7. est. Inobediencia, quando quis superiorum suorum iussa obpernatur: & committit peccatum mortale quoties ea quæ sibi sub pœna peccati mortalis iniunguntur, opere non perficit, modo ex contemptu id agat.

Nota, omnes has Vanæ gloriæ filias esse peccata, quia omnes à recta ratione deuiant: vt plurimum autem esse peccata venialia. Sed quando in aliquo eorum interuenit finis mortalis, aut legis diuinæ transgressio, aut præceptum Ecclesiæ, quod ad mortale peccatum obligat, aut notabilis irreuerentia DEI, aut graue scandalum, vel damnum proximi spirituale siue corporale, peccatum erit mortiferum.

*Meditatio ad evitandam vanam
gloriam.*

1. **C**ONSIDERA iniuriam, qua DE-
VM vana gloria afficit: quia cum
DEVS bonarum actionum tuarum remun-
erator esse velit: tu mauis ab hominibus
rebus vanis & transitorijs munerari.

2. **EXP**ENDE tecum, quam ingens
damnum vana gloria adferat animæ tuæ:
spoliat enim eam vera gloria quam in Cœ-
lis, propter bonas actiones consecutura
esset: pro quibus in terra nihil nisi sonus &
fumus retribuantur.

3. **REV**OLVB tecum, eum qui vanè
gloriatur, quia bonum suum in iudicijs ho-
minum, à quibus gloria & laude dignus
cenferi appetit, constituit, declarare igno-
rantiam suam & animi abiectionem; quia
humana iudicia incerta & fallacia sunt.

4. **C**ONSIDERA Vanæ gloriæ cu-
pidum, à prudentibus nulla in existimatio-
ne haberi, à vulgo autem potius assentati-
one circumueniri, quam verè laudari: ide-
oque in hac vita multò amplius etiam a-
mittere quam lucrari.

DOCUMENTVM.

SCito fili, Daemonem in omni opere bono
 Stres foueas tibi praparare, vt in vnam
 earum corruas. Primo, magnam tibi per-
 suadet in eo efficiendo futuram difficul-
 tatem, ne illud aspicias. Deinde, laborat
 ne solam DEI gloriam in opere ipso tibi
 propositam habeas. Denique, praclarum
 aliquid a te paratum fuisse suggerit, vt
 per vanam gloriam, operis fructu te spo-
 liet.

DISSVASIO VANAE
 gloriae.

Certum & indubitatum est mi frater,
 in mundo innumeros alios te multo
 celebriores extitisse, & nihilominus mor-
 tem obiisse. Euidens porro est, plurimos ex
 illis quos modo in terra multis laudibus
 & praconijs ornamus, in Inferno perpe-
 tuis flammis cruciari. Quid igitur bonum
 ac celebre nomen prodest in terra? Quid
 gloria humana utilitatis adfert animae?
 Quanto melius est oculos a gloria terrena
 ad caelestem, & ab hominibus ad Christum
 conuerrere? Quanto securius est, omnia bo-
 na nostra in Christo constituere, atque ad
 illum

illum cunctas actiones nostras dirigere
 Quod ipse flagitavit, quando ad sponsam
 ait: *Pone me vt signaculum super cor tuum.* Idem
 significauit Salomon quando ait. *Oculi Sa-*
piētis in capite illius. Decet enim vt quia Chri-
 stus est caput nostrum, in illo defixi sint o-
 culi nostri: sed qui gloriam terrenam quæ-
 rit, iudicium dat se oculos habere in pedi-
 bus, quos necesse est, à pulueribus excæca-
 ri. Itaque frater mi Charissime, recordare
 te à DEO creatum esse, non propter glori-
 am vanā & transitoriam, sed propter glori-
 am veram & sempiternam. Memento, hanc
 vitam idcirco tibi concedi, vt in ea, debitis
 medijs ad finem tuum adipiscendum vta-
 ris. Media sunt virtutes & bona opera. Re-
 linque igitur vanitatem gloriæ, cæco huic
 mundo, si vis ad immortalem quam DE-
 vs in cælo tibi præparauit, gloriam per-
 uenire.

*Remedia contra Vanam
 gloriam.*

- P**rimum est. Abscondere, quoad fieri
 potest bona sua.
2. Cum ab alijs laudaris, mentem ad de-
 fectus proprios conuertere.
 3. Omnem laudem suam DEO offer-
 re, quia ipse omnis boni nostri auctor &
 dator est, cui omnis laus & gloria debetur.

DOCTRINA DE AVARITIA.

VT quisque intelligat, in quo vitium Avaritæ potissimum consistat, primo sciendum est, bona temporalia cuiusmodi sunt, pecuniæ, possessiones, cæteræq; diuitiæ, à DEO ad hominis vsum ac ministerium destinata esse: ideoque rectam rationem flagitare, vt quilibet ex prædictis bonis tantum desideret, & consequi laboret, quantum ad vitam vniuscuiusque, iuxta statum & conditionem suam est necessarium. Et quia conditiones siue gradus hominum varij sunt; alij eam magnam habent familiam, alij exiguam: alij pluribus egent seruitijs, alij paucioribus, hinc fit vt aliquibus, ad gradum & statum suum, conseruandum, maiori temporalium bonorum copia opus sit: alijs non item. Quando vero horum bonorum cupiditas mensuram excedit, & quis amplius ex illis, quàm statui suo conueniat, desiderat, contra rationem agit, & avaritæ peccatum incurrit. Quæ (secundum doctrinam D. Thomæ in 2.2. artic. 1. quæst. 118.) aliud nihil est, quam immoderatus amor diuitiarum.

S. August. lib. 83. quæst. quæstione 36. nimiam cupiditatem, appellat venenum.

Cha-

VITIIS CAPITAL. 85:

Charitatis. Quod verum est, quando cupiditas tanta est, vt diuitias amori Dei & proximi, aut etiam sui ipsius anteferat. Vt exempli causa. Si quis propter nimiam ad opes & facultates affectionem, negligeret diuinorum mandatorum obseruationem: aut Auaritiæ peccato excæcatus, tolleret ac retineret alienam substantiam: aut semetipsum pro diuitijs consequendis, probabili mortis siue corporalis siue spiritualis periculo exponeret, id esset non modo contra charitatem, sed etiam peccatum mortale.

Quando vero esset tantummodo immoderata quædam affectio possidendi opes, esset quidem peccatum, sed non mortale.

S. Basilius sermone in diuites Auaros, inter alia de quibus eos reprehendit, sic ait: *Esurientis est panis, quem tu retines: nudi est vestis, quam in arca custodis: discalceati calcens, qui apud te marcescit: egentis argentum, quod tu terra infossum possides.* Hinc S. Thomas & Caietanus art. 4. inferunt: illum grauiter peccare, qui plura quam ei ad decentiam & conseruationem status sui necessaria sunt possidens, ea per inordinatam affectionem retinet, & pauperibus, in graui necessitate existentibus, inde non subuenit.

Auaritia est peccatum Capitale, quia ab
dd. 7. ea.

ca septem alia vitia nascuntur: quæ S. Gregorius lib. 31. Moral. cap. 31. & S. Thomas art. 7. quæst. 118. vocant Auaritiæ filias: quia omnes ad matris suæ finem respiciunt: videlicet ad cumulandas, aut retinendas plures quam necesse sit diuitias.

Prima Auaritiæ filia est. Cordis duritia, quæ pro conseruandis opibus, egenis non compatitur, & est contraria misericordiæ.

2. est. Inquietudo mentis, quæ proficiscitur à timore acquisita perdendi, aut nimio desiderio eadem augendi. Auarus enim teste Eccles. cap. 5. nunquam dicit: sufficit.

3. est. Violentia, quando eodem fine aliorum opes per vim rapiuntur.

4. est. Fallacia, quando verbis ad decipiendum compositis, diuitiæ congregantur.

5. est. Iuramentum falsum: quando Auarus propter lucrum falsò iurat.

6. est. Fraus, quando Auarus lucri gratia, alios dolosè circumuenit.

7. est. Proditio, vti fecit Iudas, qui Christum propter Auaritiam prodidit, & triginta denarijs vendidit.

In his Auaritiæ filiabus, tribus modis peccatur mortaliter. 1. Qui commodè potest, & non subuenit pauperi in extrema aut certè magna necessitate constituto: præ-

sertima

VITIIS CAPITAL. 27

sertim si credat, alios ei opem minimè la-
tuos.

2. Qui propter immoderatam ad diui-
tias affectionem, legem aliquam ad morta-
le peccatum obligantem transgreditur.
3. Qui propter eandem inordinatam cupidi-
tatem, notabiliter scandalizat, aut detri-
mento afficit proximum suum, siue in cor-
pore, siue in anima.

*Meditatio ad detestandam Aua-
ritiam.*

1. **C**ONSIDERA Auaritiam facere,
quod homo, DEO creatori suo ter-
gum obuertat, totumque se tradat cumu-
landis diuitijs & in illis omnes suas spes,
opesque constituat.

2. **E**XPENDERE tecum iniuriam & dā-
num quod Auaritia infert animæ: quam
propter terrena & fugacia bona, facit per-
dere cœlestia & sempiterna bona, quorum
causa condita est.

3. **R**EVOLVE tecum, nihil esse in
hac vita, quod tantoperè inquietet cor ho-
minis, quantum Auaritia: quæ vel immo-
derato cum desiderio acquirendi, vel for-
midine acquisita perdendi, crudelis Tyrā-
ni instar, infœlicis auari animum torquet
& discrutiat.

4. **C**ONSIDERA, Auarum nemini
vtilem esse, nisi quando ex hac vita migrat:
quia dum viuit non aliter atque sus, vt se
impleat tantummodo attentus est: ideo que
à multis mors ipsius non modò desidera-
tur, sed etiam nonnunquam procuratur.

DOCUMENTVM.

Fili, Auaritia est hamus Diaboli conte-
ctus auro, quo homines cupidos inescat
& capit, illosq; miserabiles diuitiarum
seruos constituit. Eam S. Paulus idolorum
seruitutem vocat: quia Auarus diuitijs
seruit, & in illis spem suam collocat, non
secus atque Idololatra, Idolis suis famula-
tur, atque in illis fiduciam suam constitu-
it: sed vterque fallitur.

DISSVASIO AVA-
ritiae.

Frater, cur tam auidè opibus terrenis:
plus quam necesse est congerendis in-
hias? Num putas te illis in hac vita, & po-
stea caelestibus etiam in altera vita bonis
fruiturum? Deciperis si ita existimas: quia
Auaritia non permittet te his opibus, quas
tanto cum studio ac labore acquisuisti,
gaudere: neque DEVS diuitias caelestes
Auaris.

Auaris vnquam impartietur : sed illis qui voluntariam paupertatem amplexati fuerunt: qui affectione sua à fallacibus huius vitæ bonis auersa, totam spem suam in cœlestibus bonis collocarunt: Auaris autem tanquam rebus terrenis addictis, in inferno cruciatus & tormenta tribuentur, quandoquidem propter cupiditatem terram cœlo antetulerunt. Nonne melius est frater mi, quod Christus verbo & exemplo docuit agere, id est, thesaurizare nobis thesauros in Cœlo, non in terra? quia in terra bona acquisita, hominem etiam inuitum aliquando deserant, in Cœlo vero nunquam. Auerte præterea, Auaritiam plurimum hominem fatigare, & acquirendi cupiditatem die ac nocte animum eius dilacerare ac cruciare: quoque opum cumulus amplius augetur, eo sitim & tormentum magis accrescere. Itaque frater mi, conuerte te ad bonum illud quod solum potest satiare ac voluptate replere cor tuum: ad illud nempe, quod DEVS tibi præparauit in Cœlo. Cœtera omnia huius vitæ bona sunt apparentia, felle permixta, & modicum durantia. Desiderantur non habita: habita vero, fastidium & nauseam pariunt. Non sic bona cœlestia: quæ sine fastidio satiant, & in nobis omnem aliam sitim plenè restinguendo.

guendo, animas nostras vera voluptate perfundunt.

Remedia contra Auaritiam.

1. **F**requentes elemosynas pauperibus largiri, atque paulatim, ab immodica terrenarum opum affectione, sese auocare.

2. Non conuersari cum hominibus auaris.

3. Pluris facere, dare quam accipere, & non minus in accipiendo, quam in emendicando res vitæ necessarias, erubescere.

DOCTRINA DE LVXVRIA.

QVia Venerorum actuum vsus, à DEO ad generationem, atque humani generis conseruationem ordinatus est: idcirco si debito modo atque ordine fiat, non est peccatum. Sicuti nec ciborum vsus, qui ad particularium hominum conseruationem ac sustentationem directus est, si debito cum modo ac ratione vsurpetur, peccatum est. Sed quando dictus vsus nobis prohibitus est, aut quis in eo debita modum

modum & ordinem non seruat, tum incidit peccatum Luxuriæ. Ita docet S. August. de bono Coniug. cap. 16. & S. Thom. 2. 2. quæst. 152. art. 2. Luxuria igitur est vitium, inclinans hominem ad actus lasciuos inordinate exercendos: & quia finis eius est delectatio sensuum, per quam ad alia multa peccata perpetranda quis inducitur, hinc fit, quod Luxuria vitium capitale nominetur, teste S. Gregor. lib. 31. Moral. cap. 31. Cassianus lib. de institutione Monach. & S. Thomas loco cit. quæst. 35. artic. 1. ad 4. aiunt: vitium hoc facilius fugiendo, & occasiones remouendo, quam resistendo superari. Quamobrem fallitur, qui cuperet actum aliquem Luxuriæ experiri, ac deinde ab ea omnino se abstinere: quia Luxuria quolibet lasciuo actu, mirabiliter crescit: atque hinc est, quod faciliori negotio castitas virginea, quàm vidualis custoditur.

Quoad peccata mortalia huius vitij discernenda, sciendum est primò, posse homini cogitationem aliquam immundam sine peccato incidere, quando eam non accersuit, nec illi occasionem præbuit. Secundo, quæadmodum repellere aut
resistere

resistere delectationi quæ ab hac cogitatione nascitur, quamuis ea nostro vitio siue culpa accersita fuerit, virtutis est, ita eidem consentire, peccatum est. Consensum hic appellamus, quando quis aduertit, delectationem quæ se ipsi offert, esse inhonestam, & nihilominus eam non reijcit; imo, quod maioris sceleris est, etiam in ea sibi complacet Tertio; Prædicta delectatio tum est peccatum mortale, quando his constat conditionibus. 1. si est de peccato ex se mortali. 2. Si quis integrè animaduertit se in re mala & noxia delectari. 3. Si tum ei non resistit, nec quando potest, à se reijcit, sed potius eam animo deliberato acceptat. His conditionibus si prædicta delectatio constet, est peccatum mortale, quamuis ei qui in hac cogitatione delectatur, non sit animus peccatum illud opere perpetrandi: si autem harum conditionum aliqua deest, est tantummodo peccatū veniale: de quo si quis pleniorē cupit habere notitiam, legat Nauarr. in Summa cap. 21. num. 9. & cap. 16. num. 2. & alios ab eo citatos.

Huius vitij non modo actus extrinseci lasciuie prohibentur, sed etiam eorundem desiderium. Imo deliberatus consensus oblectandi se, aspectu siue tactu, idque cum scandalo, periculo, aut malo animo, est peccatum

peccatum mortale. Præterea qui pergit ad locum aliquem, vt personas intueatur, aut literas eis siue munuscula porrigat, peruersa cum intentione concupiscendi eas, peccat mortaliter. 2. Qui data opera se conspiciendū præbet personæ, à qua carnaliter se diligi nouit, facitq; vt ab illa inordinatè desideretur, peccat mortaliter. 3. similiter peccat puella, quæ se ornat vt ab alijs conspiciatur, & ab ijs inhonestè ametur. 4. Qui loquendo, cantando, legendo, vel auscultando verba lasciuia, deliberato animo in illis delectatur, cum graui scandalo proximi, aut probabili periculo mortalis peccati, peccat mortaliter, quamuis peccatum illud opere perpetrare non cogitaret. 5. Qui nubus, verbis, aut cantiunculis, aliquem ad consentiendum actui inhonesto mortali, prouocare conatur, peccat mortaliter.

Filiæ Luxuriæ secundum S. Gregorium & S. Thomam in locis citatis, octo sunt. *Prima* est Cæcitas mentis, quia in delectatione carnalis etiam superior, pars animæ turbatur, & excæcatur. *Secunda* est Præcipitatio, quia eadem delectatio tollit consiliū. *Tertia* est, Inconsideratio, quia etiam iudicio hominem despoliat. *Quarta* est Inconstantia, quia delectatio sensualis priuat hominem fortitudine exequendi illud, quod ratio

ratio dicitur esse faciendum. *Quinta* est Amor sui ipsius, quia propter seipsum luxuriosus querit hanc delectationem. *Sexta* est. Odium contra DEVM, quia lasciuo displicet, quod DEVS carnis voluptates prohibeat. *Septima* est, Affectio inordinata ad presentem vitam in qua luxuriosus semper viuere cuperet, ut voluptatibus suis carnalibus indulgere posset. *Octaua* est, horror futurae vitae.

Circa has filias peccat mortaliter, qui propter sensuales voluptates deliberatè semper in mundo cupit viuere, ac propterea nihili pendit futuram vitam. 2. Qui propter mentis cœcitatem vel inconstantiam, vel amorem sui ipsius, ea facere negligit, ad quæ sub pœna peccati mortalis, obligatus est.

Meditatio contra Luxuriam.

1. **C**ONSIDERA iniuriam qua impudicè viuens afficit DEVM, quia actibus inhonestis, fugat illum ab anima sua, quæ est DEI templum, quam ipse ad bonum & salutem nostram semper incolere desiderat.

2. **C**ONSIDERA, quomodo Dæmō per

VITIIS CAPITAL. 99

per hoc vitium, hominem ita à se quasi alienatum retinet, vt non possit se ad bonam aliquam actionem conuertere: imò etiam in Ecclesia, atque diebus festis sæpè facit, vt DEVM grauius offendat.

3. EXPENDE tecum, quomodo vitium impudiciæ animam subuertit, facultates consumit, detrimentum adfert sanitati, vitam abbreviat, & sæpenumero tallium inimiciarum causa est, vt aliquando etiam integræ familiæ, ciuitates & regna illius causa euertantur.

4. REVOLVE tecum, Luxuriam mentem hominis ita excæcare, vt permoueat illum ad perpetrandas in præsentia Dei & Angeli custodis sui tales turpitudines, quas in serui sui conspectu patrare erubesceret.

DOCUMENTVM.

Fili, Diabolus est veteranus venator: viscus quo vititur, est voluptas carnalis, qua ita nouit inuoluere quæcunq; contigerit, vt eum ad volandū in sublime faciat prorsus inhabilem. Aliquos capit oculis, alios auribus, nonnullos tactu, non paucos cogitationibus. permiscendo hæc omnia visco suo: quare

*Quare qui illaqueari & capi non vult, lon-
gè ab hoc visco recedat.*

DISSVASIO LVXV-
riæ.

Recordare mi frater, DEVM vt luxu-
riæ vitium viscisceretur, eluione
generale, totum genus humanum, præter
solam Noë progeniem deleuisse. Ac dein-
de propter idem peccatum, sulphur & igne
de Cælo pluiffe, quibus vniuersam Sodo-
mitarum regionem incendio terribili ab-
sumpsit. Hinc duo potes conijcere: Primò,
quantoperè turpissimum hoc peccatum
DEVS detestetur, in quod tam seuera ani-
maduersione vindicauit. Alterum est, si in
hac vita in qua benignissimus DEVS mi-
sericordia sua in omnes vtitur, tam seuerè
in homines carnales animaduertit, quibus
eos in Inferno supplicijs exercruiabit, qui
proprius iustitiæ locus est? *Quamobrem*
mi frater, moneo, vt omnes carnis ac sen-
suum voluptates fugias, antequam illæ à te
fugiant, animamque tuam lethali toxico
infectam relinquunt. Hoc autem pro cer-
to & explorato habe, non esse tantam de-
lectationem præsentem, quanta est futura
amaritudo veneni huius, quam in morte
primum sentire incipiet anima tua: quan-
ta præ

ta præterea est poena, quam in inferno subibit, quæ tam acerba erit, vt sola illius præcogitatio, hominẽ tremore concutiat. Considera frater, magnam esse amentiam, propter breuem voluptatem in æternæ damnationis discrimen se conijcere.

Remedia contra Luxuriam.

1. est, Otium fugere.
2. Non conuersari cum hominibus vitio huic addictis.
3. Cauere à nimio vino & cibus calidis.
4. Castigare carnem, aspera aliqua poenitentia.
5. Fugere minimas etiam occasiones.

DOCTRINA DE

Ira.

IRa est appetitus vindictæ. Est autem duplex bona & mala. Ira bona est: quando vltio conueniens sumitur de improbis ad corrigenda vitia, & conseruandam iustitiam: hæc ira si ratione dirigatur, potest esse meritoria: imo non irasci, quando is, ad quem pertinet in homines sceleratos animaduertere, iustam habet causam, peccatum est, vti docet S. Thomas 2. 2. quæst. 158. ex S. Chrystoflo. homil. 11. in Matt. vbi

sic ait. *Iusta ira est mater discipline, ideoque non solum non peccant, qui cum causa irascuntur, sed etiam nisi irati fuerint peccant: quia patientia irrationabilis vitia seminat, negligentiam nutrit, et non solum malos, sed etiam bonos inuitat ad malum.*

Ira mala est, quando est immoderata: vel quando poena iustam excedit ratione: id est, si vel insontem punit, vel grauius quam peccatum meretur, in aliquem animaduertit, vel non ob debitum finem, vel non secundum rationis ordinem id agit. In his ira est peccatum, quia rationem praue nit & perturbat. Hinc S. Gregor. lib. 5. Mor. ca. 33. dicit, laborandum esse ne ira domineat rationi, nec eam praecedat, sed tanquam ancilla sequatur rationem: quae si ab ira adiuuetur, multo efficacior ad corrigenda vitia redditur, s. Greg. l. 31. Mor. c. 31. & S. Thom. loco citato, Ira inter vitia Capitalia numerant, quoniam ab ea alia multa vitia nascuntur: iratus enim ut irae suae finem, id est inordinatam vindictam consequatur, in alia peccata labitur.

Præcipuae irae filiae sunt sex. 1. est. Indignatio, quia iratus, reputans iniuriam sibi fieri, indignatur. 2. est. Tumor mentis: quia iratus dum diuersas vindictae vias exquirat, talibus cogitationibus, animum suum

suum replet. 3. est. Clamor, quando ira forinsecus per verba ostenditur. 4. est Blasphemia, quando iratus in verba contra DEVM iniuriosa prorumpit. 5. est Iniuria siue contumelia, quando maledicta siue verba contumeliosa in proximum iacit. 6. est Rixa, quando iratus factis de alio se vlcisci quærit. Alij adijciunt Maledictionem, Seditionem, & Bellum, sed hæ ad sex iamdixtas filias reduci possunt.

Circa Iram & filias eius varijs modis peccatur: 1. Deliberato animo vltionem notabilem meditari in aliquem, qui eam non mercatur, vel plusquam mereatur, vel sine auctoritate, vel non seruato iustitiæ ordine vel malo fine, est peccatum mortale. 2. Qui propter immoderatam indignationē id facere negligit, ad quod sub mortali peccato obligatur, peccat mortaliter. 3. Qui blasphemat vel iniuria afficit DEVM aut Sanctos eius, idque animo deliberato, intelligens ea quæ iniuriosis huiuscemodi verbis significantur, aut per hoc alios scandalizat, peccat mortaliter, quamuis ex ira subitanea id faceret. 4. Maledicere alicui rei, quatenus est creatura DEI, est peccatū mortale, perinde ac si quis malediceret DEO; ideoque Dæmoni quoad naturam suam, cuius respectu est creatura DEI, maledicere,

ledicere, est peccatum mortale: non autem quando maledicta in eum congeruntur, quoad culpam suam, & quatenus ad malum instigator est. 5. Animo deliberato sibi aut proximo malum aliquod imprecari, cum voluntate, ut hoc malum, ad purum sui aut proximi damnum eueniat, est peccatum mortale: quod tanto grauius est, quanto persona cui malum quis imprecatur, maiori in ueneratione atque existimatione habenda fuerat. Ut Pater, mater Superiores &c. Aliud est, quando malum aliquod temporale ad finem bonum spirituale alii quis cupit: sic enim uerbi gratia, desiderare infirmitatem aut aliam tribulationem homini scelerato, ut conuertatur, uel ad alium bonum finem, non est peccatum. 6. Diabolo deuouere rem aliquam, uel eidem rei maledicere, non quidem quatenus est creatura DEI, sed quatenus ad proximum pertinet, idem est, ac si malediceretur proximo. Quamuis sentiendum sit, maledictiones illas si ore tantum, non ex corde proferantur, esse duntaxat peccatum ueniale. 7. Per rixam, seditionem, opprobrium, uel contumeliam, notabile damnum irrogare proximo, in uita, fama, honore, uel substantia; aut cum notabili aliorum scandalo, est peccatum mortale.

*Meditatio ad superandum Ira
vitium.*

1. **C**ONSIDERA Iram non modò nõ
facere vt ad diuinam opem implo-
randam extemplo confugas, sed etiam
DEI & propriæ conscientix memoriã
tollere.

2. **EXPENDE** tecum, detrimenta,
quibus ira animam afficit: quia priuando
illam iudicio, omnibus eam periculis &
sceleribus exponit: ideoque necesse est
illam veluti cæcam, sæpè labi & offende-
re.

3. **REVOLVE**, quanta incommoda
corpori adferat Ira: quia humores turbando,
complexionem vitiat; indeque fit, vt
iracundi ferè sint parum sani, & breui tem-
pore viuant.

4. **CONSIDERA** Iram quia hominẽ
interna & externa pace, quæ est omnium
bonorum quæ in hoc mundo desiderare
potest excellentissimum, spoliat, efficere,
vt iracundi vita sit infortunatissima, dum in
continuis inimicitijs & molestijs vitam
traducit.

5. **EXPENDE** tecum, iram hominis
mentem turbare atque de statu suo ita de-
ijcere, vt nec spirituales nec temporales
actiones

actiones rectè tractare possit: imo resolutiones siue decreta in Iræ turbatione facta, vt plurimum mala sunt.

DOCUMENTVM.

Quemadmodum latro impensè desiderat, in domo diuitis incendium excitari, vt ingredi & rapere possit: ita fili mi, Dæmon omnem conatum adhibet, vt in corde tuo ira ignis accendatur, vt animam tuam ingredi, eamq; bonis omnibus spoliare ac subuertere valeat.

DISSVASIO IRAE.

Dic mihi Charissime frater, nonne turpe atque ignominiosum est, quod homo tam excellentis naturæ, qui omnibus mundi creaturis antelatus, ac præpositus est, à vilissima ancilla se superari, & veluti mentis inops ad ea quæ homine haudquaquam digna sunt, se trahi patiatur? Vtique sanè. Sed quid aliud est Ira, quàm abiectissima ancilla tua, à qua cum vinceris, quid sunt actiones tuæ nisi stultitiæ? Quid sunt gestus tui cum ira ferues, nisi gestus rabidæ ac furiosæ bestiæ? Qualis est vultus tuus ira succensus, nisi vultus venenati serpentis?

pentis? Non hæc decent hominem mente ac ratione præditum, multò minus Christianum, qui Domini & Magistri sui exemplo, humilis & mansuetus esse deberet. Te igitur Charissime frater hortor ac moneo, vt Dominus ac moderator sis passionum tuarum specialiter iræ, quæ non commouetur, nisi quantum ratio vult & permittit: sic autem iram vincendo, in terra honorè, & in Cælo gloriam consequeris. Contra verò si ira te superauerit, è Cælo veluti indignus expelleris, & hominibus non aliter ac ferox & truculenta bestia inuisus eris: eademque erit tibi carnifex, & gladius, quemadmodum rectè notauit S. Iob quando ait: *Virum stultum in te facit rancidia.* Quã obrem mi frater, si veri Christiani vitam viuere cupis, oportet, iræ venenum à te eijcias.

Remedia contra Iram.

Matutino tempore secum statuere, omnia contraria quæ illo die sibi acciderint, æquo animo tolerare.

2. Iram in principijs extinguere, nec permittere vt incrementum sumat.

3. Quando aliquid voluntati tuæ contrarium audis, cogitare secum quomodo in eo se Christus gesserit.

4. Ad iram aliorum mitigandam proderit, vel modestè respondere, vel tacere, vel ab irato discedere.

DOCTRINA DE GV-
la.

GVla est vitium inclinans ad inordinatam cibi ac potus, propter solam voluptatem, sumptionem. Dicitur, *vitium*, quia Gula facit hominem transgredi ordinem rationis. Dicitur, *propter voluptatem*, siue delectationem: quia gula non tam est circa cibos, quam circa delectationem inordinatam in cibo ac potu.

Sic docet S. August. de vera relig. cap. 53. quem sequitur S. Thom. 2. 2. quaest. 148. S. Chrysostr. in homilia 13. supra Mat. dicit: vitium gulæ siue intemperantiam ventris, Adamum de Paradiso eiecisse, diluuium sub Noë commeruisse, & fulmina in Sodomitas deduxisse. S. Thomas id verum esse ait, quatenus Gula est occasio siue causa perpetrandi alia gravissima Luxuria peccata, & virtutes extinguendi. Idcirco S. Gregorius lib. 30. Moral. cap. 26. scribit: quando vitium gulæ homini dominatur, tum illum omnia quæ fortiter gessit perdere, & dum ventris intemperantiam non restringit, omnium virtutum iacturam facere.

Quinque

Quinque modis solet nos gula tentare secundum S. Greg. lib. 30. Moral. cap. 27. quem sequitur S. Thomas art. 4. ubi hos modos, gulæ species appellat, & continentur hoc versu.

Præpopere, lausè, nimis, ardentè studiosè.

Primo tētat nos, vt consuetudine violata, comedendi tempus sine necessitate præueniamus. 2. Facit vt cibos exquisitos ac lautiores desideremus. 3. Facit vt quæ sumenda sunt, preparari accuratius appetamus. 4. Facit vt in ipsa quantitate sumendi mensuram refectiōnis excedamus. 5. Tentat nos in modo manducandi, facitque vt nimis auidè cibum sumamus, nosque ingurgitemus.

Quandoquidem à Gula multa alia vitia oriuntur, & gulosi propter consequendam delectationem, quæ est in cibo & potu, multis modis peccant, idcirco S. Gregorius lib. 31. Moral. c. 31. & S. Thomas loco citato numerant eam inter septem vitia Capitalia.

Filiæ Gulæ secundum hos S. Doctores in locis citatis quinq; sunt. *Prima* est hebetudo sensus circa intelligentiam: acies enim ingenij plurimum hebetatur ex immoderatione cibi & potus, propter fumositates ciborum, perturbantes caput & hominam

ad speculationem reddit inhabilem. *Secunda* est: Inepta lætitia, quia ratione propter fumositates capitis impedita, passiones inordinatæ in lætitia rationis limites facile excedunt. *Tertia* est. Multiloquium, quod ut plurimum à ventre pleno nascitur. Hinc S. Greg in Pastoralis 3. part. cap. 20. ait: *Nisi gula deditos immoderata loquacitas raperet, dicitur ille qui epulatus quotidie splendide dicitur, in lingua grauius non arderet.* *Quarta* est Scurrilitas siue iocularitas quadam visum mouens, & proueniens ex defectu rationis, per nimicitatem cibi & potus obfuscatæ, quæ sicut non potest cohibere verba, ita non potest cohibere exteriores gestus. *Quinta* est Immunditia siue inhonestas: quia nihil est, quod tantoperè luxuriam nutriat, quàm Gula: hinc Ezechiel. cap. 16. saturitatem, ruinæ Sodomorum causam extitisse ait.

Circa Gulam multis modis peccatur. Primo Illi quorum Deus venter est, uti S. Paulus ad Philipp. Cap. 3. ait: qui videlicet vltimum finem suum in cibo & potu constituunt, vel à delectatione gulæ illecti mandata Dei & Ecclesiæ negligunt, peccant mortaliter. 2. Qui scienter ac data opera se aut alium inebriat, peccat mortaliter. 3. Qui existens in loco aliquo, vbi prohibitus foret esus carniū, & eas manducaret, peccat mortaliter,

mortaliter, etiam si in itinere constitutus esset, & in patria eo tempore carnibus vesci liceret. Alia peccata gulæ ut plurimum peccata sunt venialia, ut sunt; præuenire horam comedendi sine causa, cibos nimis delicatos & summa cum diligentia præparatos appetere, plus quam necessarium est, aut quando necessitas non exigit, aut cum nocumento sanitatis comedere.

Similiter filiæ Gulæ communiter sunt peccata venialia, uti sunt: Inepta læticia, Multiloquium, Scurrilitas, &c. Quamuis fieri posset propter alios respectus, tum actuum Gulæ, tum filiarum eius, ut essent peccata mortalia, ut exempli causa: Si in ipsis respiciatur ad finem ex se mortalem. Si adesset graue scandalum, vel damnum proximi, vel notabilis irreuerentia DEI; aut notabile damnum sanitati ante præuisum inde oriretur: vel nimis magnæ in cibos expensæ fierent, propter quas familia aut alij postea notabile nocumentum sustinerent, esset peccatum mortale; quæ est communis omnium Theologorum sententia.

MEDL-

*Meditatio ad superandum Gula
vitium*

1. **C**ONSIDERA, Iniuriam quam gula facit DEO, qui hominibus de rebus ad victum necessarijs idcirco prouidet, vt se ament sibi que seruiant, sed illa malè his rebus vtendo, homines ab amore DEI retrahit, efficit que teste Apostolo vt *venere Deus illorum sit.*

2. **EXP**ENDE tecum, vitium hoc non modò tollere bona desideria, sed reddendo corpus ad seruitium animæ inhabile, facere, vt actiones gulosi potius sint bestiae irrationalis, quàm hominis ratione vtentis.

3. **REV**OLVE quantum damnum gula corpori adferat, propter multas infirmitates quas secum adducit; quin & crapula causa est, quod multi subitanea morte morantur.

4. **C**ONSIDERA, eum qui cibo ac potui nimium addictus est, præterquam, quod DEO displicet, à prudentibus etiam in parua existimatione haberi, ab alijs vero irrideri.

5. **PER**PENDE nihil carnem hostem nostrum ita insolentem reddere sicut Gulam, quæ dæmonis instrumentum est, ad
homines

homines in grauiſſima peccata inducen-
dos.

DOCUMENTVM.

Fili, Gula eſt oſtium domus anima: do-
mina illius eſt voluntas: dominus iudi-
cium: inimici eius ſunt immoderatus cibus
& potus: Si ergo rationem conſtituis domus
huius oſtariam, omnia recte ſuccedent:
ſed ſi oſtariam conſtitueris ſenſualitatem,
que Diaboli amica eſt, tot illa hoſtes in-
troducet, vt dominus domus ab eis vincia-
tur, domina vero tanquam a ſe alienata,
tranſuerſim abripiatur, & diabolus ex-
ultet.

DISSVASIO GVLAE.

Chariffimè frater, quamuis crapula non
eſſet vetita, nec per eam communis
Dominus offenderetur, tantoperè tamen
hominem offendit, vt hoc ſolum homini-
bus ſufficiens eſſe deberet, ad eam a ſe ex-
terminandam, atque ad animalia relegan-
dam, vt in animantibus duntaxat quæ ad
macellum enutriuntur, non in hominibus
ad videndum & fruendum Deo in coele-
ſti gloria conditis, reperiretur. Recordare

mi frater, hominem manducare & bibere debere vt uiuat, non autem viuere vt manducet & bibat. Adhæc certò tibi persuadeas, oris frenum tenere, multum ad virtutù acquisitionem prodesse, & eū qui liberas ei habenas relinquit, præterquam quod ventris sui seruum se constituit, ad certum præcipitium ambulare. Quod autem animal ita molestum est, quemadmodum gulosi venter? Cætera enim animalia quâuis fastidium aliquod adferât, propter cibum, attamen satura non amplius sunt fastidiosa: at gulosi venter, antequam comedat, importunus est & fastidiosus; plenus verò & satur, grauis est ac molestus, ideoque gulæ obedire non minus molestum est, quàm homine indignum. Quamobrem mi frater, exhortor te, vt gulam edomes, hoc enim est esse hominem: id vero ad Dei gloriam facere, est esse bonum Christianum.

Remedia contra Gulam.

1. Nonnunquam cibo aliquo, ex quo maiorem voluptatem quis percipit se priuare.

2. Ciborum varietatem, qui gulam incitare solent, tollere.

3. Mentem inter manducandum sancta aliqua cogitatione occupare.

4. Non

4. Non facile credere gulæ, quæ sub specie sanitatis multa sensualitati suæ procurat.

DOCTRINA DE INVIDIA.

Invidia secundum *Damasc. lib. 2. de fide ca.* 4 est tristitia de alienis bonis. Quod *S. Thomas, 2. 2. quæst. 36. art. 1. declarans*, dicit: obiectum tristitiæ esse malum proprium: Sed quia invidus bonum alterius tanquam malum proprium apprehendit, quatenus nimirum suam gloriam, excellentiam vel utilitatem imminuit, idcirco invidia dicitur tristitia de alieno bono. Est etiam actus invidiæ, gaudere de malo proximi, quatenus ex eo crescit utilitas vel gloria propria.

*Arist. cap. 19. lib. 2. de Arte Rhetor. duo potissimum genera hominum invidiæ vitio subiecta esse docet. 1. Qui honorati & celebres esse cupiunt, quia cū magnæ famę sint cupidissimi, pati non possunt se ab alijs superari, ideoque de laude & gloria aliorum, quibus illorum laus & gloria opprimitur, contristantur. 2. Pusillanimes, qui aliorum res magni æstimantes, semper ab alijs se vinci cogitant, ideoque de bonis illorum contristantur. Vnde *lob cap. 5. Parvulum, inquit, occidit invidia: inde etiam fit, quod invidia**

inuidia non regnet in illis, inter quos magna est inæqualitas, vt inter subditum & regem; sed in illis, qui parum inter sese differunt, qui se inuicem superare potest.

Inuidia ex sua natura est graue peccatum, quia est contra charitatem, quæ postulat vt de bono proximi gaudeamus & malo doleamus. Quamuis inficiari nequeam, si quis de alterius prosperitate doleret, quatenus inde sibi vel alijs damnum aliquod metueret, id sine peccato fieri posse: Vnde S. Greg. lib. 22. Moral. cap. 11. Sæpè, ait, accidere vt sine charitatis iactura inimici ruina nos lætificet, & prosperitas illius sine inuidiæ culpa nos contristet: cum hæc propriè non sit inuidiæ sed timoris effectus.

Aliquando vsu venit, vt quis contristetur, non quod alij bona quædam obtinuerint, sed quod ea etiam se habere cuperet; & hoc propriè zelus est; qui si est de rebus spiritualibus, laudem meretur, iuxta illud S. Pauli ad Cor. 1. cap. 4. *Emulamini spiritualia*: si de rebus temporalibus, potest esse cum & sine peccato, secundum finem propter quem homo permouetur.

Accidit etiam sæpenumero, quod quis doleat de bono temporali alterius, quia malus est, quod reprehensione non caret; quia quod Deus facit, in bonam partem
sumi

VITIIS CAPITAL.

179

sumi debet. Pessima omnium inuidia hæc est, quando quis contristatur de gratia diuina proximi, quæ numeratur inter peccata contra Spiritum sanctum. Quia qui de tali gratia contristatur, quodammodo inuidet Spiritui sancto, qui glorificandus est in operibus suis. Secundum S. Gregorium & D. Thomam, Inuidia est vitium capitale, quia est mater quinque filiarum: quarum *prima* est, Odium: quia quemadmodum delectatio amoris, ita tristitia odij causa est, ideoque inuidus bonum illud cui inuidet, etiam odit: quia de illo tristatur. *Secunda* est Sufurratio, quando inuidus alterius gloriã in occulto imminuit. *Tertia* est. Detractio, quando gloriæ illius etiam palam detrahit. *Quarta* est. Exultatio in malis proximi, quando nimirum inuidus alterius laudem & gloriã se imminuisse putans, in eo sibi complacet. *Quinta* est. Afflictio in prosperis, quando gloriã alterius se imminuere non potuisse cogitans, inde contristatur & affigitur.

Vt intelligatur quando inuidia sit peccatum mortale, quando veniale, notandum est, duobus modis quempiam contristari posse de bonis alienis. Primus est per viam naturæ, quando quis non aduertit, nec deliberatè consentit illi tristitiæ, vt exempli causa:

causa. Si quis hominem aliquem quod doctus, quod diues, quod multis donis &c. ornatus sit, laudari audiat, & sine alia cogitatione, sentiat simul in animo suo aliquam displicentiam, dico actum hunc non esse peccatum mortale nec veniale, quia non procedit ex deliberata voluntate: sed potius esse naturæ nostræ ad malum inclinatæ effectum: hos actus Theologi vocant primos motus, quos si quis statim vt illos aduerterit à se reijcit, actum producit virtutis. Alter modus est, quando quis plenè sibi præsens, deliberatè contristatur, quod alius laudibus vel præmijs ornatur. Hæc tristitia si fuerit notabilis, est peccatum mortale; si exigua, peccatum veniale.

Quinque inuidiæ filiæ, vt plurimum sunt peccata venialia, aliquando mortalia: Si videlicet ingēs esset odium. Si susurratio aut detractio esset de re graui, quæ cederet in notabile damnum proximi, vel iniuriam Dei. Si quis contristatus de bonis aliorum, in Deum boni illius datorem inuheretur.

*Meditatio ad superandum Inuidia
virium*

1. **C**ONSIDERA, Inuidiam occultādo vel imminuendo bonum proximi, spoliare DEVM gloria & laude sua, quæ ipsi, tanquam illius boni datori, debentur.

2. **R**EVOOLVE tecum, Inuidiam instar febris ethicæ, affligere atque consumere Inuidum, tam in anima quam in corpore. Hinc est quod S. Chrysostomus, vocat illam ignem inextinguibilem, & Salomō ossium putredinem.

3. **C**ONSIDERA Inuidum, dum tristitiam sentit ex bonis proximi, facile ab amore illius alienari: qui autem nō diligit proximum, teste S. Ioanne Apostolo, *manet in morte.*

4. **E**XPENDE tecū, Inuidiā priuare hominem interna pace, quia, præterquā quod in continuis est afflictionibus, dum quomodo nocere, aut præire proximum possit, cogitat, in magna etiam inquietudine versatur.

5. **C**ONSIDERA Inuidiam inuidiosum esse hostem, carnificem, & tormentum acerbissimum quod, die nocteque indefinenter cruciatur.

DOCV

DOCUMENTVM.

Flli, Inuidia patrem habet amorem proprium: mater illius est superbia, magistro vtitur diabolo, studium illius vnicum est nocere atque obscurare bonum proximi nomen: quando id assequi non valet, cor odit eum cui inest, non aliter ac vermis lignum, & ærugo ferrum. Quid ergo boni possidere potes, si in anima tua belluam adeo pestiferam geris?

DISSVASIO INVIDIÆ.

Frater, si alia peccata, quàmuis aliquam secum adferant delectationem, aut temporale commodum, nihilominus morte ipsa studiosius vitari debent, ne Deus Pater noster amantiſſimus offendatur: Quàto magis inuidia, quæ infernale peccatum est, deuitari debet: Quæ non secus atque alter infernus, sine consolatione contristat, & sine commiseratione cruciat: Quam obrem moneo te charissime frater, vt quam longissimè ab hac vipera tam immani & exitiali recedas, alioqui te admordebit, & morſu venenato ita inficiet, vt maximum
in

in corpore & anima detrimentum accep-
turus sis.

Recordare mortem propter inuidiam
Diaboli, ingressam fuisse in orbem terrarū.
Memento inuidiam Cainum impulisse, vt
fratrem suum Abelem sanctitatis & iusti-
tiæ laude insignem, interficeret. Iosephum
etiam à fratribus suis per inuidiam vendi-
tum, & Christum eadem inuidia stimulan-
te, à ludæis iniuste accusatum fuisse. Quan-
doquidem ergo inuidia, excæcando homi-
nem, inducit eum in tam horrenda peccata
& periculosa præcipitia, æquum est, vt eam
veluti præsentissimum toxicum ijs omni-
bus, quibus proximi charitas demandata
est, excreteris.

Remedia contra Inuidiam.

1. **N**on affici ad præsentis vitæ bona,
sic enim quando ea in alijs con-
spexeris, tristitia te non afficient.

2. Quando audis bonum aliquod de
proximo referri, erige mentem ad **D E V M**
huius boni auctorem, & illi gratias age.

3. Non magni æstimare temporalia
hæc, sed ijs tanquam medijs, à **D E O** ad
æternā fœlicitatem consequendam nobis
collatis, vti.

DOCTRINA DE ACE-
dia.

ACedia secundum *Damascenum* *lib. 2. de fide, cap. 14.* est tristitia premens, siue aggrauans animam, ne boni aliquid operari possit. *Glossa Ordinaria. psalm. 106.* dicit: Acediam esse tedium quoddam siue fastidium in bonis actionibus. Alij aiunt, esse quendam mentis torporem, qui hominem ad bona opera ordianda reddit negligentem. Alij hoc modo illam definiunt. Acedia est vitium inclinans hominem ad tristandum de bono spiritali diuino proximi. Dicitur vitium duabus de causis: tum quia quemadmodum delectatio in re mala est vitium: ita tristitia de re bona itidem est vitium & peccatum: tum quia mala esse potest, propter effectum aliquem malum: potest enim accidere, vt tristitia hominem tam vehementer opprimat, vt per eam à bonis operibus impediatur, ac propter hunc effectum, acedia sit mala. Exempli causa, si quis contristetur, quod *DEVM* offenderit, actum ex se bonum & sanctum facit: at si tristitia hæc crescat & premat illum, vt à bonis actionibus præpediatur, malum hoc est. Vnde *Apostolus*
2. *Cor.*

2. Cor. 2. non vult, pœnitentem absorberi à tristitia, multò minus acediosa tristitia, quæ hominem à bonis operibus maximè retardat.

S. Thomas, 2. 2. quæst. 35. artic. 3. ait: Acediam quandoque esse in sola sensualitate, quæ propter repugnantiam carnis ad spiritum, de rebus spiritualibus tristatur, & tunc est peccatum veniale.

Quandoque verò contingere vsque ad rationem, & facere vt ratio consentiat, in fugam, & horrorem, & detestationem boni diuini, carne contra spiritum prævalente, & tum est peccatum mortale. Sicque intelligendum est illud B. Pauli Apost. 2. Cor. 7. quando ait: Tristitia sæculi mortem operatur.

S. Gregor. lib. 31. Moral. cap. 31. numerat Acediam inter vitia capitalia. Rationem adfert S. Thom. artic. 4. quia nimirum ab ea alia quamplura vitia oriuntur: multi enim vt hanc tristitiam euitent, varia peccata committunt: alij eiusdem tristitiæ pondere in alia peccata inducuntur, vt, ad nimias lamentationes, quærationes, ac aduersus D E V M murmurationes &c. ideoque rectè censetur esse vitium Capitale.

Circa Acediam his modis peccatur.
1. Qui

1. Qui propter tristitiam siue tædium, diebus festis Missæ interesse, aut officium ad quod ex voto, aut alia obligatione tenetur recitare, aut alia præcepta ad quæ sub pena peccati mortalis obligatus est, seruare negligit, peccat mortaliter. 2. Qui propter Acediam, aut aliam negligentiam, non discit ea, quæ iuxta statum suum, sub mortali peccato scire obligatus est, peccat mortaliter.

Quod intelligendum est tam de rebus fidei, quàm de illis quæ ad proprium cuiusque officium pertinent: ut ad Medicum, Confessarium, Magistrum, Aduocatum, Procuratorem, & similes, in quibus est periculum magni erroris vel detrimenti, aut graue scandalum proximi.

Filiæ Acediæ secundum S. Gregor. lococitato, & alios, sunt sex. *Prima* est. Desperatio, quando quis propter tristitiam vel tædium non appetit, sed fugit finem suum, id est æternam beatitudinem. *Secunda* est. Pusillanimitas, quando quis bona spiritualia tanquam media nimis ardua & difficilia ad consequendam beatitudinem relinquit. *Tertia* est. Torpor, quando spiritualia, quæ nos contristant, deserimus, quamuis à nobis non difficilia, sed mediocria æstimentur. *Quarta* est. Rancor: ubi notandum est, aliquos

aliquos non modo illa fugere quæ tristiti-
am & tædium ipsis adferunt, sed etiam illa
impugnare, indignando contra illos qui
spiritualia sectantur, & à quibus ad similia
agenda monentur, & hic est rancor. *Quin-*
ta est. Malitia, quando actiones spirituales
oppugnantur, reprehendendo illas & de-
testando. *Sexta* est. Euagatio circa res illici-
tas, quando nimirum propter tristitiam
& tædium, ab operibus spiritualibus ad res
externas quæ delectant, transimus.

Filiæ Acediæ vt plurimum sunt peccata
venialia, excepta desperatione, quæ, quan-
do est de salute nostra, quæ maximi mo-
mēti res est, ferè mortale peccatū est. Qua-
re qui deliberatè desperat se posse eternā
scelicitatem per Deum gratiam acquirere,
peccat mortaliter. Malitia etiam & rancor,
quia directè aduersantur rebus spirituali-
bus ad salutem animæ plurimum condu-
centibus, sunt grauiora peccata. In cæteris
tribus filiabus mortaliter peccatur, quādo
per ea præceptum aliquod ad mortale pec-
catum obligans violatur, aut graue scanda-
lum proximo datur.

Meditatio ad superandum Acedia vitium.

1. **C**ONSIDERA Acediosum, magnā DEO iniuriam irrogare, quia propter tediū spiritualia omnia, quę media ad æternā beatitudinem acquirendam aptissima, & à DEO magno cū amore ac liberalitate nobis donata sunt, parvipendit.
2. **R**EVOOLVE tecum, quanto dampno Acedia animam afficiat: quia spoliat eam multis gratijs & donis cœlestibus, quorum propter fastidium iacturam patitur.
3. **C**ONSIDERA indignum esse, quod homo pro terrenis diuitijs & honoribus consequendo, nullis parcat laboribus & periculis: pro animæ verò bonis adipiscendis, tam frigidus & tepidus existat.
4. **E**XPENDE tecum, ingentem afflictionem quam sentiet acediosus, quando finita hac peregrinatione, à bonis temporalibus, pro quibus tantoperè defudauit, se deserit & spiritualibus fructibus, ac bonis operibus, quę propter acediam neglexit, se vacuum esse conspexerit.
5. **C**ONSIDERA, Acediosum in die iudicij intolerabilem subiturum esse, cōfessionē, quando videbit Dei filiū, tot labores & tormēta pro se saluādo pertulisse: te verò
propri

propter acediam exiguum etiam laborem,
pro tantis bonis adipiscendis derogare.

DOCUMENTVM.

Cito fili mi, Diabolum sapiſſime Acedia
ſuo tentare, vt per eam nos ad deſpe-
rationem in quam multis modis nos pra-
cipitare nititur, inducat: quare qui Ace-
dia, quae deſperationis mater eſt, conſen-
ſit, verendum ei eſt, ne in mortis articulo,
transiſſa eius efficiatur.

DISSVASIO ACEDIAE.

Frater, Diabolus nunquam dicit, te a-
cedioſum eſſe circa finem tuum; id eſt,
te contrarij, propterea quod creatus ſis,
vt eſſes eius regni caelorum; hoc enim eſt
et manifeſte, veluti ſtultum te tractare.
Nec vnquam dicit tibi, te eſſe acedioſum
circa media, id eſt, te contrarij de virtuti-
bus & operibus ſpiritualibus, quae ſunt me-
dia ad conſequendam ſollicitatem: hoc e-
nim eſſet, tractare te velut ſimplicem pu-
erum. Sed ſollicitabit te nonnunquam, vt
affectionem tuam in rebus terrenis, & ſen-
ſum voluptatibus conſtituas, vt ſic per
ff 2 hanc

hanc semitam pergens, tantum recedas à fine tuo, propter quem *DEVS* te creauit, id est, à vita æterna: & à medijs quæ sunt virtutes: vt in altera vita eum irreparabili detrimento tuo, id animaduersurus, & deploraturus sis. Quamobrem hortor ac moneo te charissime frater, vt totum amorem tuum in creatore tuo, & cœlesti patria colloques, quod erit tibi efficax medium ad perambulandam gaudenti ac læto animo bonorum operum semitam, quæ ad cœlestem Hierosolymam patriam tuam ducit, vbi *DEVS* te præstolatur, vt te coronet, ac perpetuo secum gaudere faciat.

Remedia contra Acediam.

1. **L**audare atque pluris facere bona spiritualia, quam temporalia; nec permittere, vt aliquis malè de illis loquatur.
2. Quotidie spirituali aliquo exercitio incumbere.
3. Quando in exercitijs & bonis operibus sentis fastidium, cogitare, Diabolam esse, qui te à pijs & sanctis hisce actionibus abstrahere nititur, quem perseuerando superabis.